

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

St. Paul's school, New York
App. le ~~1904~~ 1904
App. le 1904

Unpublished manuscript 1904

24

S-54

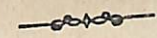
OCT 2009

24
S-54

ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ ԱՂՕԹՒՔԸ

Ի ԲՐԵԻ ԿԱՆՈՆ

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ԿԵՆՑԱՂԻ

معرف عاميه نظارت جليله سنك ۹ شوال ۳۲۱ و ۱۶ كانون اول
۳۱۹ تاريخي و ۱۸۴ و ۴۵۱ نومروي رخصتنامه سيله نشر اولتمشدر
مصارفي آمريقان مسيونر شرکتي طرفندن تسويه اولنه رق طبع اولتمشدر

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՅՅԱՃԵԱՆ

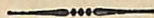
1904

4986

22.08.2013

ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ ԱՂԹՔԸ

ԻՐԻՅԻ ԿԱՆՈՆ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԿԵՆՑԱԿԻ

Ճշմարիտ բնագրով մը ֆրիստոսի Եկեղեցին ընտրեց Տերունական Աղթքը Նոր Կտակարանին մէջէն և դրաւ զանիկա քովէ քով Տանաքանեայ Պատուիրանքներուն հետ Հին Կտակարանին մէջէն, որպէս զի տպաւորուի յիշողութեան վրայ, դրոշմուի սրտին վրայ և գանձուի իբրև “ողջամիտ խօսքերու ձև մը” անգին: Վասն զի անիկա աղթքի նախատիպէ շատ աւելի բան մըն է: Կը սորվեցնէ մեզի ոչ միայն ինչպէս աղթել, այլ թէ ինչ բանի համար աղթելու ենք, և ցորչալի աղթքն է վերցնել բաղձանքները սրտին որմէ են “կենաց աղբիւրները,” սորվեցնելով մեզի թէ ինչ պարտին ըլլալ մեր սիրտերուն բաղձանքները, կը ցուցնէ մեզի նաև թէ ինչ պար-

63911-67

տի ըլլալ մեր կեանքը. այնպէս որ այս քանի մը յիշողութեան արժանի բառերուն մէջ կը տեսնենք թէ մեր Տէրն ինչպէս կը ներկայացնէ Քրիստոնէական կեանքը անոր գլխաւոր յատակադիժներովն ու համեմատութիւններովը: Հոս արդարև ունինք դորձնական Քրիստոնէութեան հեղինակօրէն ներկայացում մը: Տէրունական Աղօթքը կը ներկայացնէ, կը ցուցադրէ Քրիստոնէութիւնը ըստ Քրիստոսի:

Երեք կարգի բաղձանքներ կը ներկայացուին Տէրունական Աղօթքին մէջ. բաղձանքներ Աստուծոյ և անոր փաստին համար, բաղձանքներ մարմնական պէտքերու հայթայթման համար, և բաղձանքներ հոգեկան պէտքերու հայթայթման համար: Բաղձանքներու այս տարբեր դասերուն մէջ գերազանց ատիճանը և կարևորութիւնը կը տրուի առաջինին: Աղօթքին առաջին կէտը ամբողջապէս անոնց կը վերաբերի, մինչ երկրորդ կէտը կը նուիրուի անձնական պէտքերու, բաժնեւորվ զանոնք մարմնին և հոգիին մէկ առ երկու համեմատութեամբ: Արդ, կը տեսնուի որ Քրիստոնէաներուն ստուար մեծամասնութիւնը դո՛հ կ'ըլլայ երկրորդ և ստորնադոյն կիսագունդին մէջ բնակելով, միայն ժամանակ ժամանակ կը դիմեն առաջինին: Համեմատօրէն կը ջանան հոգեկան պէտքերէն ստորագաս նկատել ժա-

մանակաւոր պէտքերը, համեմատօրէն կը ջանան գէթ կրկնապատիկ կարևորութիւն տալ մեղքէ փրկուելու բաղձատմամբ հացի խնդիրներուն. բայց իրենց ոյժն ու նախանձաւորութիւնը գրեթէ ամբողջապէս կուլ կը տրուին այս ջանացողութեան մէջ: Անոնցմէ կը մնայ կորովի կոտորակ մը միայն, եթէ կը մնայ երբեք, Քրիստոնէական կեանքին միւս և արեգդէմ կիսագունդին համար: Մեծ պայքարը կը թուի ըլլալ հասնիլ կեանքի մը որ համապատասխանէ փոփոխուած Տէրունական Աղօթքի մը, սապէս, “Ով Հայր մեր, որ երկինքն ես, մեզի ներէ մեր մեղքերը, ու մեզ փորձութեան մի տանիր, հապա չարէն ազատէ, տուր մեզի բարեկեցիկ ապրուստ մը, և թող քու թագաւորութիւնդ գայ:”

Բոլոր ասոնք աւելի նշանակութեան արժանի կ'ըլլան սա իրողութեամբ որ Տասնաբանեայ Պատուիրանքներուն բովանդակութիւնը զոր մեր Տէրը տուած է մեզի, նոյն կարգին կը հետևի, և նոյնքան կը շեշտէ զօրաւոր կերպով Աստուծոյ դարձած կիսագունդին: Ճիշդ ինչպէս Տէրունական Աղօթքին մէջ մենք մեր հոգին ի սկզբան պիտի վերցընենք Աստուծոյ, մէկ անգամ և կրկին և կրկին, “բու անունդ,” “բու թագաւորութիւնդ,” “բու կամբդ” բսելով: Սոյնպէս Օրէնքին բովանդակութեան մէջ “առաջին և մեծ

պատուիրանքն” է, “Քու Տէր Աստուածդ սիրես քու բոլոր սրտովդ և քու բոլոր անձովդ ու քու բոլոր ուժովդ ու քու բոլոր մտքովդ:” Նաև, Տէրունական Աղօթքին մէջ մեր սիրատերը թափելէ ետքը Աստուածային փառքին նախանձաւորութեամբ, երբ կու գանք մեր անձնական պէտքերուն ու կարօտութիւններուն, կը սորվինք մեր ընկերոջ տալ հաւասար բաժին իւրաքանչիւր խնդրուածքի մէջ, “Տուր Բռն,” “Ներէ Բռն,” “Բռն մի տանիր,” “չարէն Բռն աղատէ,” այսպէս հետևելով Օրէնքին երկրորդ մեծ պատուիրանքին երկրորդ մասին, “Քու ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս:” Այսպէս Տասնաբանեայ Պատուիրանքները և Տէրունական Աղօթքը փոխադարձաբար կը հաստատեն իրար ֆրիստոնէական կեանքին Աստուծոյ նայող և անձին նայող կողմերուն յարաբերական համեմատութիւններուն նկատմամբ:

Աղօթքի երկու մասերուն վրայ խօսեցանք իբրև երկու կիսագունդներու վրայ, որոնց երկուքը կը կազմեն ֆրիստոնէութեան կատարեալ գունդ մը: Թերևս անոնց փոխադարձ յարաբերութիւններուն վրայ աւելի աղէկ գաղափար մը կ'առնուի ձեռք փոխելով: Քաջայայտ է թէ Տէրունական Աղօթքին առաջին մասին և երկրորդ մասին մէջ մենք բոլորովին տարբեր աշխարհներու մէջ կը գտնուինք: Իւրաքանչիւր

չիւր պարագայի մէջ առաջինը կրնայ նկատուիլ երկինքը, վերջինը՝ իբրև ֆրիստոնէական կեանքին երկիրը: Մեր Տէրը կը հրամայէ մեզի նախապէս սիրել մեր Տէր Աստուածը, դերագոյն սիրով, և այնուհետև մեր ընկերը մեր անձին պէս, նմանապէս կը պատուիրէ մեզի նախ աղօթել Աստուծոյ փառքին համար, և այնուհետև մեր անձերուն և մեր ընկերին բարիքին համար:

Հարկաւ կը հասկցուի թէ ֆրիստոնէակաները կը հրաւիրուին իրենց սիրտերը նախ Աստուծոյ փաստին տալ: Անոնք են միայն որ սորված են ըսել “Հայր մեր,” որոնք սորված են իրենց առաջին խնդրուածքն ընել “Քու անունդ սուրբ ըլլայ:” Մեղաւորի մը համար նոյն իսկ առաջին բանն է “հաշտուիլ Աստուծոյ հետ:” Անոր համար ֆրիստոնէութիւնը նախ անձնական խնդիր մը ըլլալու է, անձնապէս դիմում մը առ ֆրիստոնէութիւնը և “կեանքի նորոգութիւն” ստանալու: Զֆրիստոնայսպէս անձնապէս ընդունելուն մէջ, անիկա կը սորվի իր առաջին դասը. այնպէս որ կարող է միանալ բոլոր անոնց հետ որոնք իրեն պէս հաշտուած են Աստուծոյ հետ, և ըսել, “Ով Հայր մեր, որ երկինքն ես:” Բայց ֆրիստոնէական հիմա Աստուծոյ զաւակն է, անոր մեղքերը ներուած են: Անիկա տակաւին պէտք ունի մաքրուելու

իր արատներէն զորոնք ստացած է իր ճամբորդութեան մէջ, բայց այլ ևս պէտք չունի փնտռել լոկ կեանք այնպիսի մէկուն պէս որ “յանցանքներու ու մեղքերու մէջ մեռած է” Այլ ևս պէտք չունի իր անձնական փրկութիւնն ընել իր առաջին հոգը :

Հիմա յօժարակամ անձնանուիրութեամբ Քրիստոսին ըլլալով կրնայ – այո, կ'ուզէ – մոռնալ ինքզինք, “անձը ուրանալ” իր փրկչին համար, և այսպէս իր սիրտը պիտի դնէ, ամէն ուրիշ բաներէ վեր, Աստուածային անունը սուրբ ընելու, Աստուածային թագաւորութեան դարուն, Աստուածային կամբին կատարուելուն ինչպէս երկինքը նոյնպէս ալ երկրի վրայ :

Բայց կրնայ մէկը հարցնել թէ արդեօք այս աղօթքին կարգը Քրիստոնէական շանա սիրութեան կամրգը պէտք է ըլլայ : “Ո՛չ ապաքէն վերջապէս զանիկա սկսելու ճշմարիտ կերպն է աւելի դիւրինէն սկսիլ և աստիճան աստիճան յառաջ երթալ դէպ ի այն որ աւելի դժուար է” Բայց պարապ բան է մեզի համար այս գործին սկսիլ, Տէրունական Աղօթքին անոր կարգովն ու հոգիովը, առանց Սուրբ Հոգիին, և պէտք չէ որ վախնանք մեր առջև դնել բարձրագոյն գաղափարականը : Առնենք այն գաղափարականը զոր նոյն ինքն մեր Տէրը տուած է մեզի,

անոր բոլոր լիութեամբ, անոր բոլոր համեմատութիւններովը, և յիշելով անոր խոստմունքը թէ Սուրբ Հոգին պիտի տայ բոլոր խնդրողներուն, և չմոռնալով թէ Հոգին կարող է և յօժար “մեր տկարութիւններուն օգնելու” ինչպէս պզտիկ նոյնպէս ալ մեծ բաներու մէջ, թող ամէն միջոցներով, նոյն իսկ սկիզբէն նպատակ դնենք ոչ նուազ քան կեանք մը որ իր մէջ բովանդակէ երկինքի բոլոր փառքը, կեանք մը՝ որ “Քուն,” “Քուկը,” “Քեզ,” առաջին տեղը դնէ, և “մենք,” “մերը,” “զմեզ,” երկրորդ տեղը : մինչ սկիզբէն մինչև վերջը “ես,” “իմա,” “զիս,” անտեսանելի ըլլան – կորսուին նախ Աստուծոյ մէջ, և ընկղմին երկրորդապէս մարդուն մէջ :

Առաջին խորհուրդը : Շատ անգամ մոռցուած է թէ Աստուծոյ Անունն է և ոչ նոյն ինքն Աստուած որուն վրայով կը խօսուի : Աստուծոյ անունն է այն որով Անիկա ինքզինք ճանչցուցած է մեզի, մասնաւորապէս յայտնութեամբ, ի վեր քան զամենայն, երկու մեծ անունները, “Եհովա” Հին կտակարանին մէջ և “Յիսուս” Նոր կտակարանին մէջ : Աստուածաբանները Սուրբ Երրորդութեան մէջ անձերու զանազանութեան մասին իրենց նախանձաւորութեան բերմամբ յոյժ յաճախակի փորձուած են մոռնալ սոյնպիսի տեղերը . “Մէկը Հօրը քով չգար, եթէ ոչ ինձմով”

“Ես և Հայրը մէկ ենք:” “Ես եմ ճշմարտութիւնը,” և ինչ: Եւ այսպէս ջանացած են բացատրել գիտութիւն մը Աստուծոյ վրայ, Անոր Որդիէն Գրիստոս Յիսուսէ անջատ կերպով: Այսինքն գիտութիւն մը Աստուծոյ վրայ անջատ այն Անունէն որով Ան ինքզինք ճանչցուց մեզի: Երբեմն ըսուած է թէ Յիսուսի անունը չպատահիր երբեք Տէրունական Աղօթքին մէջ. ուր ընդհակառակն եթէ մտածէինք Գրիստոսի իր վրայով խօսածներուն վրայ, ինչպէս Հօրը հետ իր յարաբերութեան վրայ, պիտի չթերանայինք տեսնել թէ երբ կ'աղօթենք “Ով Հայր մեր որ երկինքն ես, քու Անունդ Սուրբ ըլլայ,” կ'աղօթենք Գրիստոսի փառքին համար:

Ըստ այսմ երբ կ'աղօթենք, “Քու անունդ սուրբ ըլլայ, կ'աղօթենք որ Աստուած ճանչցուի բոլոր մարդոցմէ իբրև սիրող Հայր, որ ճանչցուի ինչպէս յայտնուած է, “Տէր, Տէր Աստուած՝ ողորմած ու բարերար, երկայնամիտ և առատ ողորմութիւնով ու ճշմարտութիւնով, հազարներուն ողորմութիւն ընող, անօրէնութիւնը, յանցանքը ու մեղքը ներող, բայց յանցաւորը ամենին անպարտ չթողուր,” որպէս զի ճանչցուի ինչպէս ճանչցուած է Գրիստոսով իբրև Հայր, Բարեկամ, Օգնական, Մխիթարիչ և Փրկիչ մարդկան: Ո՞վ, որ սորված է ճանչնալ զԱնիկա այս օրհնեալ նկարագրով,

կարող է չընցուիլ եռանդով այսպիսի վսեմ առարկայի մը համար:” Անոր անունը յաւիտեան պիտի մնայ. քանի որ արեգակը կը մնայ, անոր անունն ալ պիտի մնայ. ու մարդիկ անով պիտի օրհնուին: Ամէն ազգերը երանութիւն պիտի տան անոր: Օրհնեալ ըլլայ Տէր Աստուած՝ իսրայէլին Աստուածը. մինակ ինքն է հրաշքներ ընողը: Ու օրհնեալ ըլլայ յաւիտեան անոր փառաւոր անունը ու բոլոր երկիրը թող լեցուի անոր փառքովը: Ամէն ու ամէն” (Սաղ. Հի. 17-19): Այս առաջին խնդրուածը ըստ ամենայնի պարտի, իբրև իր ոգևորիչ հոգին, ունենալ սագտիկ անձնական հիացում մը Գրիստոսի հանդէպ: Բայց այս եռանդազին խանդավառութիւնը չսահմանափակուիր սուրբին առ իւր Փրկիչն ունեցած լոկ անձնական յարաբերութեան մէջ, այլ կ'երթայ աւետարանչական վեհ աւիւնով մինչև նոյն իսկ երկրիա ծայրերը:

Երկրորդ խնդրուածը: Ոմանք “Երկնից թագաւորութիւնը” բառերով, որուն վրայով մեր Փրկիչը այնքան յաճախ կը խօսի, կը կարծեն թէ ըսել կ'ուզուի երկինքին Կէ թագաւորութիւն մը, ուր ընդհակառակն պարզապէս կ'ուզուի հասկցնել, որչափ լեզուն կրնայ հասկցնել, թէ ան կը խօսի թագաւորութեան մը վրայով զոր եկած է հաստատել երկրիա վրայ: “Երկնից” բառը կ'ակնարկէ ոչ թէ ա-

նոր աշխարհագրական, այլ երկնաւոր բնութեանը: Եւ ուրիշներ, թէպէտ կը հասկնան թէ անիկա երկրիս կը վերաբերի, և սակայն յառաջ կը նային և կը սպասեն որ ապագային մէջ վեհ ցոյց մը ըլլայ, մոռնալով թէ մեր Տէրը ինչպէս հոգածութեամբ սորվեցուց թէ երկնից թագաւորութիւնը որուն վրայով կը խօսէր, “դրսուանց երեցած բաներով չգար,” և թէ փոխանակ ըսելու, “Սհա հոս է,” կամ “Սհա հոն,” անոր աշակերտները պարտին հասկնալ թէ այն թագաւորութիւնը արդէն հաստատուած է և իր կայանն է մարդոց սիրտերուն մէջ: Երբ մեր Փրկիչը կը սորվեցնէ մեզի աղօթել, “Քու թագաւորութիւնդ գայ,” մեր խորհուրդները չշեղեցնելու ներկայէն, մեր սեպհական գործունէութեան և ներկայ ժամուս շրջանէն: Կը սորվեցնէ մեզի աղօթել արքայութեան մը համար՝ որուն իրերը այնպէս որոշ, այնպէս գործնական են, ինչպէս են օրուան ստիպողական զանազան իրերը, և անհունապէս աւելի կարևոր են և ընդարձակագոյն: Սոյն է աղօթք մը, որու պատասխանին սպասելու ենք, ճամբայ նայելու ենք օրէ օր և ժամէ ժամ, ոչ միայն հպատակեցնելով մեր անձնական կամքերը “թագաւորաց թագաւորին” օրհնեալ իշխանութեանը, այլ՝ հաւատացեալներուն հետզհետէ աւելի նուիրուելովը, մեղաւորներուն դարձովը, մարդ-

կային վիշտերու և չարչարանքներու մեղմացումովը, ժողովրդին մէջ լուսաւորութեան յառաջացումովը, անհուատութեան տարակոյսի և խաւարի մառախուղներուն ցրուումովը, և, ի վեր քան զամենայն, “արքայութեան Սուտարանին բոլոր երկիրներուն մէջ տարածուելովը:

Երբ քան զամենայն կը հետևի առաջինէն: Մարդկային սիրտերուն մէջ Սատուծոյ տիրապետութեան արդիւնքը պիտի ըլլայ մարդկային կեանքին ընդհանուր հնազանդութիւնը, և այսպէս Սատուծոյ կամքը պիտի կատարուի երկրի վրայ ինչպէս կը կատարուի երկինքի մէջ: Առաջին խնդրուածը կը խնդրէ որ օրհնեալ Արեգակն Արդարութեան ծագէ համօրէն մարդկային սեռին վրայ: Երկրորդը կը խնդրէ որ Անոր ծագման ներքև կեանքը ամէն տեղ բողբոջի: Երրորդը կը խնդրէ որ այս կեանքը իր կատարեալ հասունութիւնն ստանայ երկրիս վրայ ինչպէս երկինքին մէջ, ուր Արդարութեան Արեգակը երբեք չաղօտանար, չմթննար, երբեք մարը չմտնէր: Ոչ ալ լոկ երևակայութիւն է որ կը ճանչնայ լռելեայն վերաբերութիւն մը Հօր, Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ, Սատուծային փառքին համար եռակի այս աղօթքին մէջ: Առաջին խնդրուածին մէջ կը մտածենք Հօրը վրայով որ կը յայտնուի Քրիստոսով, արդարև,

վասն զի ոչ որ կու գայ Հօրը առանց Անոր : Բայց տակաւին Հօրը վրայով է մասնաւորապէս որ կը մտածենք : Երկրորդ խնդրուածին մէջ աւելի ուղղակի կը մտածենք Որդւոյն վրայով, որուն գործն եղաւ հաստատել Հօրը թագաւորութիւնը երկրի վրայ : Երրորդ խնդրուածին մէջ կը մտածենք Սուրբ Հոգիին վրայով, որուն մասնաւոր գործն է ազդել մարդկային կամքերուն վրայ, և զանոնք համաձայնեցնել Հօրը կամքին հետ : Եւ եռակի այս աղօթքին մէջ հաւատացեալ սրտին կատարեալ պատասխանը կը տեսնենք երկնային այն երգաբանութեան մէջ, “Երկնից բարձրութեանը մէջ Աստուծոյ փառք, ու երկրիս վրայ խաղաղութիւն, մարդոց մէջ հաճութիւն” (Ղու. Բ. 14) :

Տեսանք թէ հարկ է Տէրունական Աղօթքին երկնային մասին համար, որ միտք բերուի անոր յարաբերութիւնը երկրիս հետ, թէ մեր մտածութեան երկինքը պէտք չէ որ վերաբերի հեռաւոր երջանիկ երկրի մը, այլ նոյն իսկ այս երկրին՝ որուն վրայ կը բնակինք : Երկրորդ բանը պիտի ըլլայ ի նկատ առնել թէ ինչպէս որ երկինք չկրնար ըլլալ առանց երկրիս, նոյնպէս երկիրս չկրնար ըլլալ առանց երկինքի : Եթէ երկինք պէտք է ունենայ երկիրս վարը, որպէս զի անիկա մեր երկինքն ըլլայ, երկիրս ալ պէտք է ունենայ երկինքը վերը,

որպէս զի անիկա բնակելի ըլլայ և վայելուի : Ըստ այսմ, պիտի տեսնենք թէ երբ Տէրունական Աղօթքին առաջին երեք խնդրուածներուն առաջնութեան սեպհական տեղը կը տրուի, վերջին երեքը ոչ միայն երբեք չեն խափանուիր, այլ մանաւանդ շատ կ'օգտուին :

Ասիկա բաւական յայտնի է չորրորդ խնդրուածին նկատմամբ : Յորքան մարդ կ'ապրի իր անձին համար, առանց ուէ մեծ փափաքներու, առանց ուէ շատ լայն հորիզոն ունենալու իր շուրջը, շատ դժուար է համոզել զանիկա որ գոհ ըլլայ առօրեայ հացովը : Յորքան մեր խորհուրդները պարփակուած ըլլան մեր անձնական կեանքին նեղ շրջանակին մէջ, դժուար պիտի գտնենք զսպել մեր աւելի և աւելի վայելքներ, պերճանքներ և զուարճութիւններ ունենալու բաղձանքը . և միայն այս ածեցուն պահանջներուն կատարելապէս գոհացում տրուելէ ետքը պատրաստ պիտի ըլլանք ի նկատ առնել առ հասարակ աշխարհի պահանջները : (“Քու կամքդ ըլլայ . . . երկրիս վրայ :”) Ասոնք են այն պահանջները որոնք բոլոր ուրիշներէն աւելի նախապատուութիւն ունին . և կ'այսպէս մեր անձերուն հանգիստը կամ հաճոյքը փնտռելու միտումը : Մենք պիտի գոհ ըլլանք ամէնէն նուաստ վիճակէն, ամէնէն ստորին միջավայրներէ, վտիտ թոշակներէ, եթէ հարկ ըլլայ,

եթէ միայն յաջողինք մեր ջանքերը գործադրել մեծ պայքարին մէջ: Տուէք ինձի օրէ օր իմ ամէնօրեայ հացս, և ես պիտի ունենամ գոհունակութիւնս, պերճանքս, կեանքս իմ երկնային թագաւորիս ծառայութեան մէջ:

Պերճանքի և զեղխութեան չարիքը երկար ժամանակէ հետէ ճանչցուած է ֆրիստոնեայ ժողովուրդներուն մէջ, և շատ նախանձաւորութիւն ցուցուած է այդ հոսանքին դէմ նաւարկելու: Բայց տարակուսելի է այդ նախանձաւորութեան ըստ մեծի մասին իմաստութեամբ գործածուած ըլլալը: Առ հասարակ պախարակելու և դատապարտելու կերպարանք առած է անիկա: Մենք ընդհանրապէս սա կերպով կը մտածենք. եթէ միայն կարող ըլլայինք Եկեղեցիին աշխարհասիրութիւնը բուժել, ի՞նչ մղում պիտի տրուէր Առաքելութիւններու գործին: Բայց ի՞նչ, եթէ աւելի աղէկ և աւելի օգտակար կարգը սա ըլլայ. եթէ կարող ըլլայինք ընդհանուր նախանձ մը եռանդ մը արթնցնել Առաքելութիւններու գործին համար, Աստուծոյ փառքին համար, Անոր թագաւորութեան յառաջացման համար, անոր կամքին երկրիս վրայ կատարուելուն համար ինչպէս կը կատարուի երկինքին մէջ, ո՞չ ապաքէն աշխարհասիրութիւնը ինքնիրեն պիտի լուծուի: Թող ֆրիստոնեայ ժողովուրդը նախ սորվի աղօթել

63911-67

ի սրտէ, “Քու անունդ սուրբ ըլլայ, Քու թագաւորութիւնդ դայ, Քու կամքդ ըլլայ ինչպէս որ երկինքը անանկ ալ երկրիս վրայ.” և իբրև արդիւնք՝ անոնց հոգիները այնպէս պիտի լեցուին այս բարձրագոյն բաղձանքներով որ երբ կը հասնին չորրորդ խնդրուածին աւելի ցած մակարդակին, պիտի չփորձուին անոր համետ սահմաններէն անդին անցնիլ: Աւետարանին հին դեղն է այն որ “նոր զգացումի մը վտարիչ զօրութեան մը” անունին ներքև Չալմըրս ցուցուց թէ Աստուծոյ զօրութիւնն է կորսուածներուն փրկութեանը համար, որ կրնայ հաւատարապէս գործածուիլ Եկեղեցին փրկելու նպատակով եղած աշխարհասիրութեան համաճարակէն, որ գրեթէ այնպիսի ընդհանուր խառ մըն է որ շատ մը աւելի զօրաւոր է քան զոր կը մտածենք երբ կ'աղօթենք, “Մեր ամէն աւուր հացը այսօր մեզի տուր:”

Միևնոյն մտածութիւնները յայտնապէս կրնան յարմարիլ հինգերորդ և վեցերորդ խնդրուածներուն, և անձնական տեսակէ եզրող հոգևոր կարօտութիւններու շրոնք կ'արտայայտեն անոնք: Սկզբունքը զոր մեր Տէրը այնքան յաճախ կը դնէ և այնպիսի բացարձակ պայմաններով, ճիշդ կրնար գործածուիլ հոգևոր շրջանակի մէջ ինչպէս ուրիշ ուէ տեղ. “Ով որ կ'ուզէ իր անձը ապրեցնել,

պիտի կորսնցնէ զանիկա, և ով որ ինծի համար իր անձը կը կորսնցնէ, պիտի գտնէ զանիկա” (Մատ. Ժ. 9. 25): Ի՞նչ էր պատճառը որ հին ժամանակուան անապատականներուն և ճգնաւորներուն կեանքը այնպիսի յայտնի անյաջողութիւն եղաւ: Ի՞նչպէս եղաւ որ անոնք իրենց բոլոր ջերմ եռանդով, իրենց բոլոր ծովերով, իրենց բոլոր աղօթքներով և խստակրօն անձնուրացութիւնով ստիպուած էին մղել այնպիսի յոյժ գոռարին ճակատամարտ մը բուն իրենց սիրտերուն ապականութեան դէմ: Պարզապէս այն պատճառաւ որ զանց ըրին կամ բոլորովին սխալ հասկացան Տէրունական Աղօթքին առաջին կէտը: Անոնք գոհ եղան “ամէն աւուր հաց”ով անոր ամէնէն պարզ նշանակութեան մէջ: “Մեզի ներէ մեր մեղքերը” աղաղակը բնաւ չբարձրացաւ անոնց սրտերէն աւելի եռանդազին սիրտերէ: Եւ բնաւ աւելի կորովի ջանք չեղաւ ապրելու “Մեզ փորձութեան մի տանիր, հապա չարէն մեզ ազատէ” աղօթքին ոգիովը: Եւ սակայն ի՞նչ եղաւ արդիւնքը: Գոռարութիւնը սա բանին մէջ էր որ անոնք իրապէս հեռացած չէին իրենց անձէն: Անոր հետամուտ էին: Բոլորովին անով կը զբաղէին: Անոնց մեծ սխալն էր աշխարհի դաշտը թողուլը, իբրև անյուսալի բան մը լքանելն Աստուծոյ անուան սուրբ ըլլալուն,

անոր թագաւորութեան դարուն, անոր կամքին երկրի վրայ կատարուելուն գաղափարը: Անոնք դասալիքներ էին արդեամբք, թէպէտ ոչ դիտաւորութեամբ: Ինչպէս բառական իմաստով, նոյնպէս հոգևոր իմաստով անոնք կը բնակէին քարանձաներու մէջ, հեռու և զուրկ երկինքի օրհնեալ արևու լոյսէն, նմանապէս բնութեան և Շնորհաց լոյսէն, որ կը ծագի մեր երկրագունդին վրայ: Եւ խաւարին մէջ ապրելով, հարկաւ միշտ կը գլորէին և յաճախ կ'իյնային, և չունէին իսկական փորձառութիւն Աստուծոյ որդիներուն լոյսին վրայ: Եւ եթէ յայտնապէս անյաջող ելան անոնք որ չորրորդ խնդրուածով սկիզբ ըրին, ինչո՞ւ յաջողութիւն սպասելու ենք եթէ սկսինք հինգերորդով, եթէ մեր առաջին գործն ընենք մեր անձին հոգևոր կեանքը մշակել: Ասիկա ստուգիւ շատ մը աւելի բարձր փառասիրական տենչ մըն է քան այն կեանքը որ կը նուիրուի գոհացնելու մարմնաւոր պէտքեր, կամ մինչև իսկ իմացականութիւնը և ճաշակը. և անժխտելի ազնուութիւն մը կայ այնպիսիներու կեանքերուն մէջ որոնք ասիկա իրենց փառասիրական մեծ առարկան կ'ընեն, որուն վրայ պէտք է զմայլիլ, և որ արժանի է նմանողութեան: Բայց թէպէտ չենք ուրանար այսպիսի կեանքերու գերազանցութիւնը մարդկային հասա-

բակ ընթացքներու հետևողներու կեանքէն, այսու հանդերձ զանոնք իբրև ֆրիստոնէական գաղափարականը գոհացնողներ չենք նկատեր: Կը հաւատանք թէ Տէրունական Աղօթքը մեզի կը ցուցնէ “աւելի աղէկ ճամբայ մը,” աւելի աղէկ, ոչ միայն անոր համար որ աւելի ազնիւ է “առաջ խնդրել Աստուծոյ թագաւորութիւնը և անոր արդարութիւնը” քան մեր կատարելութիւնը, այլ՝ նաև անոր համար որ աւելի նպաստաւոր և աղքեցիկ է անձը զարգացընելու նպատակին համար: Չմոռնանք անդիտակցութիւնն ամէն աճման մէջ: Երբ անգամ մը սերմը կը ցանուի, և ներքևի հողին կը յանձնուի, և երկինքի կենդանարար զօրութիւններուն՝ որ կը հակին անոր վրայ, մշակողը ուրիշ բան մը չունի ընելու, այլ միայն մաքրել վերցնել արգելքները ճամբուն վրայէն և զարգացման գործը թողուլ երկնային զօրութիւններուն: Այսպէս է իրողութիւնը հոգևոր մշակութեան համար ալ: Եւ ուստի իմաստութիւնը անոր նկատմամբ որ առաջին տեսութիւնով տարօրինակ կ'երևնայ, — բացասական երևոյթը Տէրունական Աղօթքին այն մասերուն, որ ուղղակի հոգևոր կեանքին կը վերաբերին: “Մեզի ներէ մեր մեղքերը, ու մեզ փորձութեան մի տանիր, հապա չարէն մեզ ազատէ,” ինչո՞ւ համար նաև խնդրուած մը չըլլայ ֆրիստոնէական նկարագրի գրական

չնորհքներու համար: Անշուշտ ոչ անոր համար որ անոնք անկարևոր են, այլ անոր համար որ անոնք ինքնին բնականապէս կ'աճին հոգիին մէջ որ ունակաբար առ Աստուած կը նայի: Տէրունական Աղօթքին առաջին մասը “Յիսուսի նայելու” հանգամանքն ունի, որ համարժէք է երկինքի արևու լոյսին մէջ և ծարաւուտ երկիրը ուռգող անձրևներուն ներքև բնակելու, և երբ կու գանք անձնական մասին, բաւական է վստահ ըլլալու թէ “ամէն ծանրութիւն և դիւրաւ պաշարող մեղք” մէկդի կը ձգուի: “Թէ որ մէկը կ'ուղէ իմ ետևէս գալ,” կ'ըսէ ֆրիստոս, “թող իր անձը ուրանայ,” թող իր անձը ետևը ձգէ բռնորովին, և այսպէս յոյժ արդիւնաւորապէս իր շնորհաց մէջ աճումը կ'ապահովէ:

Չենք կրնար արհամարհել զգուշութեան կարևորութիւնը, “Արթուն կեցէք ու աղօթք ըրէք, որ փորձութեան մէջ չմտնէք:” Յորչափ յիշենք վերջին խնդրուածը, չենք կրնար մոռնալ արթուն կենալու պէտքը: Բայց այդ արթնութիւնը շատ քիչ օգուտ կ'ընէ, եթէ զանց ընենք կամ թեթև կերպով անցնինք նախընթաց խնդրուածներուն վրայէն: Անգամ մըն ալ դիմենք երկինքի ու երկրի օրինակին: Պարզ իրողութիւն մըն է որ թէև մէկը մութի մէջ քալէ, շատ մեծ արթնութիւնը կրնայ պահել զանկա գլորելէ, բայց

մինչև անգամ պակաս աստիճանաւ արթնու-
թիւն մը շատ մը աւելի ապահովութիւն կ'ըն-
ծայէ լոյսի մէջ քալողին: Իրողութիւնն այն է
որ մենք իրօք նուազ արթուն չենք ըլլար երբ
ցերեկուան լոյսին մէջ քալենք, միայն թէ
մեր արթնութեան նուազ գիտակից կ'ըլլանք:
Երբ ճամբուն վրայ կը հանդիպինք բարձրա-
ցած գետնի մը կամ փոսի մը, քայլ մը վեր
կամ քայլ մը վար, քարի մը կամ խոռոչի
մը, անոր համար պէտք եղած զգուշութիւնը
կ'ընենք, ճիշդ ինչպէս պիտի ընէինք եթէ
ճամբան խարխափելով երթայինք մեր ձեռքը
գաւազան մը բռնած: Միայն թէ երբ ցե-
րեկուան լոյսի մէջ կը քալենք, այս նախա-
զգուշութիւնները չեն գրաւեր մեր խորհուրդ-
ները: Կրնանք յառաջ ընթանալ մեր ճամ-
բուն մէջ հազիւ զգալով թէ արգելքներ,
խոչընդոտներ կան մեր ճամբուն վրայ, և
հազիւ կը կամացցնենք մեր քայլերը ամէնէն
խորտուրորտ ճամբուն վրայ անգամ: Եւ այս-
պէս է բանը ֆրիստոնեային կեանքին համար
ալ: Քալենք ֆրիստոսի ճշմարիտ հպատակու-
թեան ճամբուն, անոր թաղաւորութեան հա-
մար նախանձաւորութեան և անոր գործին
նուիրման լոյսին մէջ, և ոչ միայն աւելի
դիւրաւ պիտի գոհ ըլլանք մեր օրապահիկով,
այլ՝ կարող պիտի ըլլանք աւելի մեծ ապա-
հովութեամբ և աւելի մեծ արագութեամբ

“մեր առջևը դրուած (հոգևոր) մրցանակին վա-
ղել:” Այսպէս ուրեմն, կը տեսնենք որ ոչ
միայն նախընթաց խնդրուածներուն համար,
այլ՝ մինչև իսկ յետագայ խնդրուածներուն
պարունակած աւելի փոքր շահերուն համար
բաղձալի է, այո, անհրաժեշտ է, պահել
Տէրունական Աղօթքին կարգն ու համեմա-
տութիւնները, ինչպէս ըստ ֆրիստոսի գործ-
նական ֆրիստոնէութիւնը կը դնէ մեր առջև:

« Ազգային գրադարան

NL0162332

